

GUSTAV MEYRINK

GOLEM

Çeviri: SAMİ TÜRK

GUSTAV MEYRINK
GOLEM

Can Klasik

Golem, Gustav Meyrink

Almanca aslından çeviren: Sami Türk

Der Golem

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

3. basım: Nisan 2020, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-4276-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750742767

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

GUSTAV MEYRINK
GOLEM

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Sami Türk

♥can

Gustav Meyrink'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Batı Penceresinin Meleği, 2015

GUSTAV MEYRINK, 1868'de Viyana'da doğdu. Asıl adı Gustav Meyer'dir. Mistik Yahudi halk efsanelerine dayanan başyapıtı *Golem* 1915'te yayımlandı ve yayımlanır yayımlanmaz fantastik-ezoterik edebiyatın klasikleri arasına girdi. Bunu *Kardinal Napellus* gibi öyküleriyle romanlar ve denemeler izledi. Meyrink, Münih, Viyana ve Prag sanat çevrelerinde bulundu; bu kültür merkezlerinden özellikle de Prag, yazarın yazınsal çalışmasında kendine sık sık yer buldu. Meyrink gizli derneklere, cemiyetlere ve tarikatlara üye oldu; büyü, okültizm, simya, yoga ve mistik felsefe üzerine çalışmalar yaptı. Son romanı *Batı Penceresinin Meleği*'ni 1927'de yayımladı. Aynı yıl Protestanlıktan Budizmin iki büyük mezhebinden biri olan Mahayanaya geçtiğini açıkladı. Gustav Meyrink 1932'de Bavyera'nın Starnberg kentinde öldü.

SAMİ TÜRK, 1986'da İstanbul'da doğdu. 2008'de Marmara Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndaki lisans eğitimini, 2012 yılında da İstanbul Üniversitesi'nin aynı bölümündeki yüksek lisans eğitimini tamamladı. Sakarya Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda okutman ve doktora öğrencisidir.

Uyku

Ay ışığı yatağımın ayakucuna düşüp iri, parlak, kaygan bir taş gibi orada uzanıyor.

Dolunayın şekli büzüşmeye başlayıp da sağ tarafı –ihtiyarlığa doğru ilerleyen ve önce bir yanağında kırışıklar çıkıp cılızlaşan bir surat gibi– çökmeye yüz tutunca, gecenin böyle vakitlerinde kasvetli, azap dolu bir huzursuzluk beni ele geçiriyor.

Ne uyuyorum ne de uyanığım, yarı rüya halinde yaşadıklarım ruhumda, okuyup işittiklerimle, farklı renk ve duruluktaki nehirlerin birleşmesi gibi birbirine karışıyor.

Yatmadan önce Buda Gotama'nın hayatını okumuştum, binlerce çeşitliliği içinde şu cümle sürekli baştan başlayarak aklımdan geçiyordu:

“Karganın biri bir parça yağ gibi görünen bir taşa doğru uçu ve şöyle düşündü: Belki burada lezzetli bir şey vardır. Fakat karga orada lezzetli bir şey bulamayınca uçup gitti. Aynı o taşa yaklaşan karga gibi biz de –biz ayartıcılar– münzevi Gotama'yı terk ederiz, çünkü ondan duyduğumuz hoşnutluğu kaybetmişizdir.”

Bir parça yağ gibi görünen taşın görüntüsü beynimde uğursuz bir hal alana dek büyüyor:

Kurumuş bir nehir yatağında yürüyüp düz çakılları topluyorum.

İçlerine parıltılı tozların karıştığı, ne anlama geldiklerini düşünüp durduğum fakat ne yapacağımı bulamadığım grimsi çakıllar – sonra bir çocuğun taş halini almış hantal, benekli semenderlere benzetme denemeleri gibi kükürt sarısı lekeleri olan siyah çakıllar.

Bu çakılları uzağıma fırlatmak istiyorum, ama her seferinde elimden düşüyorlar, onları görüş sahamdan kovamıyorum.

Hayatımda bir rol oynamış tüm taşlar etrafımda beliriveriyor.

Bazıları zar zor kumdan ışığa doğru çıkmaya uğraşiyor –met zamanı geldiğinde görünen arduvaz rengi yengeçler gibi– ve sanki bana muazzam önem taşıyan şeyler söylemek üzere dikkatimi üzerlerine çekmek için ellerinden geleni yapıyorlar.

Diğerleri –bitkin– güçsüzce deliklerine düşüp söz alamadan pes ediyorlar.

Ara sıra bu yarı rüya halinin alacakaranlığından sıçrayıp bir anlığına yeniden yorganımın kabarmış ayakucunda iri, parlak, kaygan bir taş gibi uzanan ay ışığını görüyorum, hemen sonra ise kaybolan şuurumun peşine düşüyorum tekrar ve huzursuzca, bana azap eden, hatıra yığınının içinde bir yerlerde gömülü olması gereken ve bir parça yağ gibi görünen o taşı arıyorum.

Bir yağmur borusu bir zamanlar onun yanında toprağa ulaşmış olmalı, diye hayal ediyorum –geniş açıyla kıvrık, kenarları pastan dökük– ürken düşüncelerime yalan söyleyip onları uyutmak için inatla zihnimi böyle bir hayale zorluyorum.

Başaramıyorum.

İçimde inatçı bir ses durmaksızın –rüzgârın yorulmadan, düzenli aralıklarla duvara çarptığı bir pencere kanadı gibi– çocuksu bir ısrarla şunu iddia ediyor: Bambaşka bir şey bu, yağ gibi görünen taş değil.

Ve bu sesten kurtuluş olmuyor.

Yüz defa bütün bunlar önemsiz diye itiraz da etsem bir müddet susuyor, sonra fark ettirmeden tekrar uyanıp yeniden inatla başlıyor: İyi, iyi, pekâlâ, fakat bu bir parça yağ gibi görünen taş değil.

Dayanılmaz bir çaresizlik hissi beni yavaş yavaş ele geçirmeye başlıyor.

Sonrasında ne oldu, bilmiyorum. Kendi rızamla mı direnmekten vazgeçtim yoksa düşüncelerim mi beni alt edip engelledi?

Tek bildiğim, vücudum yatağa uzanmış uyuyor ve duyularım kendi halinde, artık vücuduma bağlı değil.

“Ben” de kim oluyor, diye aniden soracağım geliyor, fakat soru soracağım bir uzva sahip olmadığımı hatırlıyorum; sonra o ahmak sesin tekrar uyanıp taş ve yağ hakkındaki sorgusuna baştan başlayacağından korkuyorum.

Böylece sırtımı dönüyorum.

Gündüz

O sıra aniden kasvetli bir avluda durmuş, kızıl bir kapı kemerinin arasından karşıda –dar, pis sokağın öte yanında– Yahudi bir hırdavatçının, duvar kenarlarında demir pılı pırtının, kırık dökük aletlerin, paslanmış üzen-gilerle patenlerin ve başka türlü türlü işi bitmiş eşyaların asılı olduğu bir kemere yaslandığını görüyordum.

Bu resim beraberinde, günbegün bilmem kaç defa dilenciler gibi algımızın eşliğini aşan tüm izlenimleri ni-teleyen o azap verici yeknesaklığı taşıyor ve içimde ne merak ne şaşkınlık uyandırıyor.

Çok uzun zamandır bu muhitte yaşadığımı fark ettim.

Az önce idrak ettiğim şeye ve buraya varışımın olan zıtlığına rağmen bu duygulanım da hiçbir derin izlenim bırakmadı ardında.

Odama giden aşınmış basamakları tırmanıp taş eşik-lerin yağlı görüntüsü hakkında üstünkörü düşüncelere kapıldığım sırada, bir zaman bir taş ve bir parça yağ ara-sındaki tuhaf bir kıyaslamayı duymuş veya okumuş ol-mam lazım, diye bir fikir aniden zihnime hücum etti.

O an üstümdeki merdivenlerden, birinin koşarak geçerkenki adımlarını işittim ve kapıma vardığımda bu-nun hırdavatçı Aaron Wassertrum'un on dört yaşındaki kızıl saçlı Rosina'sı olduğunu gördüm.

Yanından geçmek için ona neredeyse sürtünmek zorunda kaldım, kız sırtını merdiven tırabzanına dayamış keyifle arkaya sarkıyordu.

Kirli elleriyle –tutunmak için– demir çubuğu kavramıştı, kolunun çıplak alt kısımlarının loş karanlıktan solgun şekilde ışıdığını görüyordum.

Bakışlarından kaçındım.

Sırnaşık gülümsemesi ve sallanan oyuncak atlara benzeyen mum gibi surati beni tiksindiriyordu.

Az önce kuşçudaki semender kafesinde gördüğüm aksotl gibi süngerimsi, beyaz bir eti olmalı, diye hissettim.

Kızıkların kirpikleri bana tavşanlarıinki gibi iğrenç gelir.

Kilidi açıp kapıyı ardımdan hızla çarptım.

Penceremden hırdavatçı Aaron Wassertrum'u kemerin önünde dururken görebiliyordum.

Karanlık kubbenin girişine yaslanmış, kerpetenle tırnaklarının kenarlarıyla oynuyordu.

Kızıl saçlı Rosina kızı mıydı yoksa yeğeni mi? Adamın onunla hiç benzerliği yoktu.

Her gün Hahnpass Sokağı'nda ortaya çıktığını gördüğüm Yahudi suratları arasında, her birisinin yakın akrabası sayesinde suyla karışmayan zeytinyağı misali belirginliklerini koruyan farklı soyları apaçık ayırt edebiliyorum. Şuradakiler kardeş veya babayla oğuldur, demek mümkün değildi.

Beriki o soydan, öteki ise başkasındandır; yüz hatlarından okunabilecekler bu kadardı.

Hem Rosina hırdavatçıya benzese bu neyi ispatlardı!

Soyların her biri diğerine karşı, sıkı kan bağının sınırlarını bile delen gizli bir tiksinti ve iğrenme besler – ama bunu dış dünyadan tehlikeli bir sırrı koruyormuş gibi gizli tutmayı bilirler.

Hiçbiri bunun görülmesine izin vermez ve bu uyumluluk içinde, pislige bulanmış bir ipe tutunan nefret dolu körlere benzerler: Biri iki eliyle birden, diğeri iğreti şekilde sadece bir parmağıyla, fakat hepsi, beraberce tutunmayı bırakıp kalanlardan ayrılır ayrılmaz mahvolacağı hurafesine dayalı o korkuya saplanmıştı.

Rosina, kızıl saçlı cinsi diğerlerinininkinden daha itici olan soydan. Bu soyun erkekleri dar göğüslüdür ve gırtlakları çıkık, uzun tavuk boyunları vardır.

Her şeyleri çilli gibidir ve hayatları boyunca şehvet azabıyla acı çeker bu adamlar – ve sağlıklarından duydukları daimi iğrenç kaygının azabıyla, şehvetlerine karşı kesintisiz, başarısız bir savaşın mücadelesini verirler.

Neden Rosina'yı hırdavatçı Wassertrum'la akrabalık ilişkisine soktuğumu kavrayamıyordum.

Aslında onu hiç ihtiyarın yakınlarında görmemiş veya birbirlerine seslendiklerini fark etmemiştim.

Hem kız hemen her zaman ya bizim avluda olur veya bizim evin karanlık köşe bucağında dolanıp dururdu.

Eminim ki bütün komşularım onun hırdavatçının yakın akrabası veya en azından himayesinde olduğunu düşünüyordu, bununla birlikte kuşkusuz hiçbiri bu tahminleri için bir sebep gösterecek durumda değildir.

Düşüncelerimi Rosina'dan koparmak istiyordum, odamın açık penceresinden aşağı, Hahnpass Sokağı'na baktım.

Aaron Wassertrum sanki bakışımı hissetmiş gibi suratını aniden yukarı, bana doğru çevirdi.

Yuvarlak balık gözleri ve tavşan dudağı gibi yarık, aralıklı üst dudağıyla nefret uyandıran donuk suratını.

Ne kadar kayıtsız görünse de ağındaki en ufak kıpırtıyı sezen insan suretli bir örümcek gibi geliyordu bana.

Ya neyle geçiniyor? Ne düşünür, niyeti nedir?

Bunu bilmiyordum.

19. yüzyıl sonları: Prag, Yahudi Mahallesi. Kıymetli taş kesim ustası Athanasius Pernath gizemli bir ziyaretçinin ardından farklı evrelerde, tuhaf sanrılar arasında hep aynı kişiyi görür. Yoksa otuz üç yılda bir Yahudi Mahallesi'nde ortaya çıktığı söylenen efsanevi yaratık Golem'le mi karşılaşmıştır? Bu karşılaşmanın ardından yaşantısı altüst olan Pernath, entrikalar, esrarlı olaylar, gölge benlikler, sanrılarla örülü bir ağın içinde hareket ederken, bir yandan da kendi benliğinin o âna dek farkına varmadığı katmanlarını keşfeder.

Gustav Meyrink'in fantastik edebiyatın klasikleri arasında yerini alan eseri *Golem*, geçmiş ve gelecek, bilinç ve bilinçdışı, gerçeklik ve düşün, ruh ve beden, nesnelere dünyası ve metafizik evren katmanlarının giderek iç içe geçtiği, tekinsizliğin her satıra ustaca işlendiği bir başyapıt.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #fantastikedebiyat #prag #getto
#efsane #sanrı

Kapak resmi: Hugo Steiner-Prag

